

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Ethicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

SYMBOLVM LXXV.

Achilles Imperatoris fortissimi Prototypon.

Homerus & Hesiodus.

Ethicè.

1. Quantum sit positum in educatione.
2. Timor DEI per Chironem significatus.
3. An ars canendi dedecet Principem?
4. Libidinis vis.
5. Litteræ Principibus sunt ornamento.
6. Veritas non potest opprimi.
7. Salus ex hoste.

Pelei fuit ex Thetide, Nympha marina, filius *Achilles*, quem adhuc infantem mater Stygiis immerfit undis. Ex quo factum, ut eius corpus tela omnia retunderet; nec ullo sauciari modo posset, præterquam in ea parte pedis, qua prehensus erat, dum ablueretur. Traditus est educandus *Chironi* centauro, à quo leonum visceribus, aprorum ac urforum medullis, lactis loco fuisse pastus perhibetur. Hinc videlicet infra illa ortum habuit magnitudo animi, corporisque robur invictum; adeo ut insignes fortitudine duces, *Achilles* appellentur, & *Achilleum* dicatur *argumentum*, quod contrariis rationibus infirmari non potest. Ab eodem *Chirone* (avo scilicet) præter artem pulsandæ citharæ, usumque herbarum, & peritiam venandi, jaculandi, medendi, leges æquitatis, ac præsertim scientiæ militaris edoctus fuit. Cùmque juxta oraculum Troja sine *Achille* capi nequiret, mater vitæ illius metuens, admodum adolescentem inter *Lycomedis* Regis filias, puellari habitu abscondit. Sed tamen ab *Ulyssis* astu compertus, eius expeditionis laborem ac pericula devitare non potuit. *Thetis* igitur cognita filii necessitate, ad *Vulcanum* accessit, impetravitque, ut arma fabricaret, nulla vi humana penetrabilia. Factum est, quod petiit. Proficiscitur ad bellum Trojanum *Achilles*: post multa præclarissimè gesta amoribus puellæ implicatus (*Briseis* vocabatur) quæ expugnatâ *Lyrnesso*, Trojadis oppido, ipsi victori in sortem cessit; posteaque ab *Agamemnone* erepta, implacabilis dissidii causa fuit inter utrumque; adeo ut *Achilles* aliquamdiu bello abstinuerit, nec ullis precibus permoveri potuerit, ad militiæ munia resumenda; donec *Patrocli*, amici conjunctissimi, ab *Hectore* occisi, nece exacerbatus, & ultionis cupiditate

cupiditate accensus, arma corripuit, cumque *Hectore*, Priami filio, Trojanorum fortissimo congressus, ipsum interfecit, mortuumque curru aligatum, ter circum Trojæ muros raptavit, ac demum Priamo corpus vendidit. Tandem & ipse in Apollinis templo ex insidiis, à *Paride* sagitta trajectus est, dum conjugium Polyxenes, eiusdem fororis, speraret, & cum *Andromache*, *Hectoris* uxore, de nuptiis tractaret. Sepultus est in *Sigæo*, *Phrygiæ* promontorio.

Ethica.

Multa de hoc heroe commemorat Poëtarum Princeps *Homerus*. Unde & *Cicero* pro *Archia*: Quam multos scriptores rerum suarum Magnus ille *Alexander* secum habuisse dicitur. Atque is, cum in *Sigæo* ad *Achillis* tumultum adstitisset: O fortunate, inquit, adolescens, qui tue virtutis præconem *Homerum* inveneris! *Pindarus* ait, exequiale ei carmen *Musas* cecinisse.

I. (a) Ad virtutis præclara decora maximum *Achilli* præsidium contulit, cum ipsa indoles ad summa quæque nata, tum institutio præstantissimi magistri *Chironis*, qui optimis eum præceptis à puero imbuat, & adolescentem ingenuis artibus ac exercitiis ad laborem induravit, ad scientiam percoluit. De severitate eius disciplina *Ovidius* 1. art.

Phillyrides puerum citharæ præfecit *Achillem*,

Atque animos molli contudit arte feros.

Qui toties socios, toties exterruit hostes,

Creditur annosum pertimuisse senem.

Quas *Hector* sensurus erat, poscente magistro,

Verberibus iussas præbuit ille manus.

Eleganter de eodem recentior Poëta: *Achillem*

Tela *Centaurus* docuit rotare,

Saxa moliri, superare fossas,

Stare *Sperchium*, glaciémque contra, &

Sistere flumen.

Fessus ex silvis quoties redibat,

Censor inspectis rigidus sagittis

Semisæ, sparsum tigridis cruore in

Colla levavit.

Jac. Balde. I. 1. Lyr. Od. 2.

In

(a) Quantum sit possum in educatione.

In eundem Chironem Centaurum, jam cælo receptum, ubi Sagittarii nomen inter XII. Signa Zodiaci obtinet; alius:

Cur humeris alæ? Quòd mente ad Sidera surgit.

Missile cur telum? Mentis acumen habet.

Cur Equus est partim? Frænis obtemperat Equi.

Cur & Homo? Humanum docta Minerva facit.

Talem igitur magni Reges meruere magistrum,

Quos non esse feras edocet iste *Ferus*.

Plurimum sanè interest, qualis sit puerorum educatio. Si mollis & fracta: nihil generosum à viro expectes; Paridem nutriti: si rigidior & asperior, leonem eduxisti, qualis Achilles erat. *Filii tibi sunt*, inquit Ecclesiasticus c. 7. *erudi illos, & curva illos à pueritia eorum*. Singulares in liberorum institutione fuere Lacones. sive Spartani, apud quos puer, testante Plutarcho, à quopiam castigatus, si querelam ad patrem detulisset, turpe erat patri, si hoc audito, non iterum filium emendasset. Themistocles quoniam adolescens feroci mutabilique ingenio videbatur, mirantibus mutatos mores, dicere solebat, asperos, & indomitos pullos in optimos equos evadere, si quis illis adhibeat disciplinam, rectamque institutionem. Non rarò enim vel vitium naturæ, vel parentum, corrigit solertia præceptoris. Theodoricus Rex suos Gothos ad militiam instruens, producite, ait, juvenes vestros in Martiam disciplinam; nam quod in juventute non discitur, in maturâ ætate nescitur. Cassiod. lib. 1. Epist. 24. Et Veget lib. 1. c. 4. Inspicientem, ait, pubertatem ad delectum cogendam nullus ignorat: non enim tantum celerius, sed etiam perfectius imbibuntur, quæ discuntur à pueris. Diodorus de Balearicis scribit: Ita rectè lapides propellunt, ut rarò effugiat ictum appetitus locus. Quod eis continuo à pueritia usus præbet, à matribus ad id certamen coactis: imponunt enim supra erectum lignum panem, signum, quod jactu petant, neque antè cibum capiunt, quam panem lapide ejectum pro cibo sumant. Nicolaus Caussin de regno Dei, dissertat. 13. Certissima res est, inquit, per vitæ mollitiem omnes ingenii nervos infringi, nec magnificum quid ab eo expectandum, quem à teneris calcata indole voluptas subegit. Unde quæso in veterum scriptis tam frequentes de expositiis infantibus historia: ut de Cyro, de Romulo, de Telepho Hercules filio, aliisque: qui omnes inter aspera montium & horrida silvarum, inter humiles casas, duro & rusticano victu adolevere? Ne putemus hoc sorte tantum contigisse, sed ipsa sæpe destinatione parentum, qui conditionis

suæ

suæ ignaros, committebant alendos agrestibus, ut austeris rebus assueti,
 militiæ labores perferrent alacrius, & à deliciis prorsus abhorrent.
 Tamerlanes ille orbis terror, non barbarus, ut plerique fingunt, sed ut
 auctor vitæ, sapientissimus princeps, cum de orbis domiti victoria re-
 dired, & filiolum inter nutricum ulnas, galero tectum deprehendisset,
 castigata mulierum mollitie, iussit nudo capite ambulare, nec ullis as-
 suereri deliciis. Hæc ille. Recentius est, quod de Henrico IV. rege
 Gallia, cognomento Magno proditur in hunc modum. Antonius Bor-
 bonius Navarrae Rex, cum pueros suos omnes molliter, & plus quam
 regali cura educari iussisset, advertit, doluitque singulos immaturo fato
 sibi eripi, & regnum denique ad feminas devolvi debere. Interea Joanna
 regina enixa est puerum Henricum, magno omnium plausu, & congra-
 tulatione. Hunc ut immaturæ præriperet morti, noluit inter aulæ deli-
 cias, ut alios enutrir, sed ruri apud colonum, communi agrestium pue-
 rorum victu educari in campo, bubulci instar pecora agere, sudare, al-
 gere, dumque per ætatem licuit, militiæ nomen dari permisit. Atque
 per hæc tam varia atque ardua rudimenta tantus heros evasit, ut verè
 corpore & animo *Henricus magnus* extiterit. Engelgrave tom. 2. Dom.
 6. post Pascha. Verè Cicero lib. 1. de offic. Maxime hæc ætas à libi-
 dinibus est tollenda, in laboribus & patientia animi & corporis exer-
 cenda, ut in bellicis & civilibus officiis eorum vigeat industria. In
 quo genere educationis olim Lacenæ feminæ illustres fuere, quarum vox
 fuit: *sola nos viros parimus*. Nam quales matres, tales partus, robu-
 sti, animosi, strenui. Et quia hic locus illustris est de educatione pue-
 ritæ, pluscula in eam rem adferemus: scribimus enim hæc magnam
 partem adolescentibus, quos cupimus ad virtutem pariter, & eruditio-
 nem institui ab iis, qui nomen moderatoris, & officium gerunt. Verè Ec-
 clesiasticus: *Qui docet filium suum, laudabitur in illo* c. 30. Plinius lib.
 31. c. 11. tradit, duos alicubi fontes esse, ex quorum altero bibentes o-
 ves, fiant albæ, ex altero nigra: ex utroque varia. Bona institutio can-
 didos, prava improbos facit, miscellanea versipelles. Achilles impera-
 toriis artibus à prima institutioe prælusit. Infans duratus est undis
 stygiis; puerum semifer exercuit. Atque hæc causa fuit, cur Gentiles
 olim heroum filios recens natos in clypeis ponerent. Theocritus de
 Hercule & Iphiclo ab Alcmena in clypeo, cunarum loco, collocatis
 Cum ambos fovisset, & lacte replevisset,
 Posuit super scutum æreum, quod Pterelæ
 Amphitryon, pulchram armaturam ademerat interfecto.

Quin

Quin & Lacenæ in clypeo pariebant, auctore Nonno Dionysio lib. 41. Apud Albanos nato masculino militaria munera offerebantur cum verbis: Armeris puer: quia ad bellum, non ad otium venisti. *Crispin.* Omnia hæc in Achillem conveniunt, quem primis ab annis *Severitas* in sinum, *Disciplina* in ulnas, *Mars* in clypeum, *Pallas* in galeam excepit. Cavendum tamen est, ne Parentes & præceptores, qui secundum illos sunt parentes proximi, sint usquequaque, semperque duri, immites & asperi; sed filiis ac discipulis frequentius gratiam parvorum delictorum faciant, eaque se videre dissimulent, suam sibi adolescentiam, illamque ad offensiones nimis proclivem ætatem, ante oculos statuentes. Cum autem ad reprehensionem veniendum, imitentur medicos, qui amaris dulcia miscentes, aditum sibi ad agrorum utilitatem aperiunt: Sic ipsi objurgationum severitatem lenitate quadam moderentur, atque temperent, & aliquando habenas suorum laxent, aliquando adducant. Sæpius animum liberalem plagæ servilem, fractumque efficiunt. Frœnorum jam patienes equi, si sæpius verberentur, contumaces, pavidique redduntur; blanda manu atrectati, generosi & audaces efficiuntur. Asini, abjectissimæ pecudes, fustibus, & flagellis impelluntur. Nihilominus gravissimum Divinæ Scripturæ oraculum est, pueros verberibus multandos, asserentis. Unde illustres in eam rem loct. *Qui diligit filium, assiduat. Illi flagella; ut lateat in novissimo suo.* Eccl. 30. Nam ictus sapiet. Et v. 8. *Equus indomitus evadit durus, & filius remissus evadet præceps.* id est, contumax, intractabilis, in omne flagitium pronus. Et v. 12. *Curva cervicem eius in juventute, & tunde latera eius, dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi, & erit dolor anima tua.* Malleatione formatur aurum, tusione lapides, percussione refractaria puerorum natura. Curvanda cervix tenera, ne robustior debeat frangi: principiis antevertendum. Consonat Salomon Prov. 13. *Qui parcit virga, odit filium.* Causam horum dictorum subdit idem Prov. 22. *Stultitia colligata est in corde pueri, & virga disciplina fugabit eam.* Stultitia hæc, est puerilis levitas, petulantia, ruditas, imprudentia, inexperientia, inconstantia, concupiscentia: hæc enim colligata, imò innata sunt puero, qui est quasi animal brutum, quod non ratione, sed sensu agitur, omniæque, quæ videt, concupiscit. Pueris & bestiis, inquit Aristoteles l. 6. 13. naturales insunt habitus, sed sine intellectu & mente; *noxii esse apparent;* quare verberibus, virga vel baculo à stultis suis cupiditatibus sunt arcendi. Ubi notanda verba: *virga disciplina, ut intelligas moderatam castigationem adhibendam: disciplina, non ira.* Nam magnopere

gnopere cavendum, ne irati quemquam multemus; male moderatur juventutem, qui verberando voluptatem sentit, omnemque culpam capitalem facit. Ingenuus adolescentulus blandius corrigendus: alternis adhibenda collaudationes & increpationes; ut hinc ad pudorem redigatur, inde ad laudem erigatur. Si qui reprehensionibus vel verberationibus magis tanquam saxa indurescant, iis pulsandis supersedendum est. D. Augustinus in libris confess. quod socordior esset in discendo, se vapulasse, idque sibi profuisse narrat. Insuper attendat parens & præceptor, ne peccet in eo, quod in filio aut discipulo reprehendit. Quod Alexander Magnus altero humero elatiore incederet, vitium Leonidis pædagogi fuit, qui humerum dextrum altiùs attollebat sinistro. Id universum in hoc argumento tenendum, quod Atheniensibus oraculum de optimo Reip. statu consulentibus respondit: fore beatam urbem, si puerorum auribus, quod optimum esset, & pretiosissimum appenderetur. *Plur.* Quod intelligendum de salutari doctrina pueris instillanda. De his ornamentis Doctorum sapientissimus: *Audi, fili, disciplinam patris tui; & ne dimittas legem matris tue, ut addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo.* Prov. 1. & c. 25. *Inauris aurea, & margaritum fulgens arguit sapientem & aurem obedientem.* Gratia, corona, torques, aurium ornamenta gemmae, symbolum sunt sapientiæ, disciplinæ, docilitatis, observantiæ, quibus adolescens apud Deum, hominésque gratiofus, nobilitatem sibi non sanguine, sed virtute & ingenio comparat. Et quia de Institutione puerilli nobis sermo est, monet Ecclesiasticus, *Qui docet filium, laudabitur in eo,* c. 30. Plato bonam filiorum educationem ponit bonæ Reip. fundamentum. lib. 7. ait: Eius Reipubl. quæ felix esse volet, magistratus in veri Dei, & veri boni cognitione edocetor statim ab infantia, artesque omnes ad eam primariam scientiam ediscendam necessariæ eidem adhuc adolescenti traduntur. Idem lib. 6. de leg. Adolescentiæ recta institutio est publicorum negotiorum maximè serium. Idem in Alcibiade narrat, filios Persarum, cum ad decimum quartum ætatis annum pervenissent, commendatos fuisse curæ regionum pædagogorum, qui ex omnibus Persis seligebantur, ac quatuor erant: Unus sapientissimus, alter iustissimus, tertius temperatissimus, quartus fortissimus. Primus docebat Regis filium, quæ erant cultûs divini: secundus instillabat, ut per omnem vitam esset verax: tertius, ne ulla cupiditate vinci se sineret, sed disceret Rex esse sui, gulæque ac cæteris animi affectibus imperare: quartus intrepidum illum atque impavidum reddebat, ne quando quippiam metuens, servus fieret. Hac

Hæc omnia ufus Achillem docebat Chiron, cui plus debuit quàm parenti Peleo: ab hoc enim habuit, ut *homo* effet: ab illo, ut *heros*; & quidem talis, quem tota antiquitas inter fummos Græciæ viros ac Duces celebravit.

II. (b) Cornelius noster in illud Ecelesiastici, c. 25. *Timor DEI super omnia se superposuit.* Id est, super omnia eminent, & hominem, sicut fessor equum, à præcipitio avertit: sicut nauclerus, navim à scopulis vel syrtibus retorquet: sicut speculator significat hostes adesse, atque belandi tempus instare. Addit id ipsum gentiles repræsentârunt per Chironem hippocentaurum, Achillis institutorem seu pædagogum. Talis est Timor DEI. Chironem enim pinxerunt terrificum, & manu arcum tenentem: quia pueri metu & minis à malo coërcendi sunt. Rursus Chironem dixere, sibi commissos nutrire medullis leonum ac cervorum: inventorem esse herbaria & medicina: item Astrologum, musicum, immortalem, translatum in cælum, in Zodiaco collocatum, dictumque Sagittarium. Quibus omnibus ostendere voluerunt, per *Timorem Dei* homines evadere audaces & fortes adversus vitia, leonum instar; non sine tamen pavore, qui per cervos indicatur, ne in peccatum ruant. Esse suimet medicos, & habere antidotum contra pravas inclinationes. Esse astrologos, & cælestium rerum memores: musicos quoque concentu virtutum & modulis conscientia pacata intus canentis, denique in cælum transferri propter vitam cum integritate transactam. Ita Cornelius.

III. (c) Achilles peritus fuit artis canendi citharâ. An satis rectè una conveniunt in manu sceptrum & plectrum, ensis & Lyra? Non pauci sunt, qui negent, & inter illos Henricus Magnus, Rex Gallia, qui dicebat, nihil vetare, quò minùs Regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere volebat; cum præsertim hæc ars nihil iis, præterquam ad amatorias illecebras, sit profutura. Regum propria in pace instrumenta sceptrum esse, & manum justitiæ; in bello gladium: hæc iisdem regiè tractanda; hæc utroque tempore usurpanda prædicabat. Prudentiæ, Justitiæ, Fortitudinis, cæterarumque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam esse musicis legum numeris illigatam, quam quisque quadripartitò solus canere possit. Caussin. in symb. l. 5. c. 32. Aliter senserunt, feceruntque longè plurimi, de quibus Tullius 1. Tuscul. Quæst. summam, inquit, eruditionem, & animorum institutionem, longè præclaram, esse in nervorum vocumque cantibus sitam, à Græcis semper ferè creditum est. Hinc legimus Epaminon-

Iii 2

(b) Timor Dei per Chironem significatur. (c) An ars canendi doceat Principem.

minondam Græciæ principem fidibus præstantissimè cecinisse. Socrates, quo nullus Philosophorum gravior existimatus est atque sanctior, senex didicit fidibus ludere. Themistocles, quòd in epulis recusasset lyram sumere, indoctior habitus est. Lycurgus quamvis durissimas leges Lacedæmoniis suis injungeret, musicæ tamen studium est amplexatus. Pythagoras, & qui deinceps studia consecrati sunt eadem, mundum ipsum non citra musicas rationes concinnatum, coaptatumque docuerunt. Plato gentibus contributam putat musicam, ut quod animæ consonantiam turbat & harmoniam, hujusce voluptatis delinimento sedetur, atque ad ordinem redigatur. Musica mores instruit, componitque ac mollit irarum ardores, quod vel Homericus Achilles abundè significat. Hæc Cicero. Nam licet Achilles esset *stomachi*, quod Horatius canit, cedere nescii, tamen, ut Homerus scribit *l. 1.* cum ob simultatem, quæ ipsi cum Agamemnone propter raptam Briseida intercèdebat, relictis castris & belli negotiis solitarius ageret, missi ad illum placandum legati, offenderunt eum in navi citharæ cantu ægritudinem animi levantem. Sic nautæ, sic vinitores, sic viatores, sic denique alicui labori alligati, solamen in cantu inveniunt: Infantes, quoque hanc suavitatem non aspernantur, nutricisque cantu à fletu cessant, atque conticescunt. Myserio non vacat, quod Homerus epulantibus diis, Apollinem & Musas canere finxit. Quid enim aliud indicavit, dum Musicam ne à Deorum quidem convivii abesse voluit, quàm voluptatem hanc homine sapiente dignam esse, cum ne à diis ipsis repudietur? Quid, quod Musica torpentes ad bellum animos suscitavit, ad labores & arma capessenda extimulat: hinc illa à tubis, à fistulis, tympanis, classicis ad pugnam hortamenta, & Martis accendendi præludia. Sentiunt vim musicæ ipsa animantia rationis expertia. Est ergo Musica, teste Tyrion dissert. 21. Optima pacis administra, belli comes, animi custos & magistra, affectuum præses, quos nimium se efferentes & exultantes demulcet; remissos & dissolutos exacuit & excitat: hæc luctum levat, iram cohibet, cupiditates temperat, dolores mitigat, amores solatur, adversam fortunam sublevat, æquitatem & justitiam docet. Hinc Spartanorum, Cretensium, Atheniensium leges numeris musicis condita, ut facilius rudibus hominum animisque imbiberentur, quod Strabo scribit. lib. 10. Adeoque non indecorum est viris Principibus, Achilles tractare citharam, & fidium harmoniâ motus animi contemperare. Facesse hinc Paridis lyra, quam sibi oblatam, Alexander noluit tangere, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. Plutarch. de fortitud.

Alex.

Alex. Est enim mollium contemptor generosus animus, qualis in Achille enituit, qui non promptior pectine ad ferendas chordas, quam hasta ad Hectoras transfigendos. Cuius hastæ vel ipsa rubigo tanti roboris fuit, ut vulnus Telepho Myſorum Regi ab Achilleo mucrone inflictum perſanaret. Cæterum novimus etiam noſtra ætate Auguſtiſſimos Cæſares, qui exemplo Caroli M. (ut Davidem glorioſiſſimum Hebræorum Regem taceam) non tantum ſcitè canere, ſed modulos quoque componere muſicos calluerunt, artibus belli pariter ac pacis clari.

IV. (d) Achillem à matre ſtygiis merſum undis, ſolò pedis talò, quo tinctus non fuerat, manſiſſe vulnerabilem, ac denique à Paride Troianorum molliſſimo ac timidiſſimo, in appetitis Polyxenæ ſororis nuptiis, periſſe: ſignificat, virum in bello contra adverſarios fortem & inſuperabilem, pedes tamen, id eſt, affectus habere proprios, quibus vinci ac ſuperari poſſit. Præſertim in *talis*, Veneri dicatis; quòd venæ ex illis ad renes & femora conſcendant, adeoque ſignificent, Achillem, ſeu virum fortem, libidine decipi ac ſuperari; ſæpiſſimèque accidere, ut fortiſſimi quique ab ignaviſſimis fraude trucidentur. Jac. Maſen. ex Fulgentio lib. 2. ſpec. Imag. c. 7. Deinde mea quidem opinione hinc innuitur, ſatis eſſe ad interitum, minima ſui parte ictui patere; Hoplomachum oportet eſſe animum, & undique ſapientià obarmatum, ad quem accèſſus vitio ne ſub virtutis quidem ſpecie detur. Nemo ſecurus vivit periculorum, niſi aditus omnes obſervet, unde venire poſſint. Magnum vulnus etiam in exigua parte, & parvo ab hoſte timendum. Per anguſtam rimam illabuntur guttæ, & mergunt navem: tenuis exhalatio, horrenda tonitrua & fulmina ciet: levis aër terræ viſceribus eluctans, altas cum turribus urbes evertit. Mors non modò corporis, ſed animæ quoque ubique viam invenit, quâ perimat. Achilles cætera impenetrabilis, in pede ſagittam & necem accepit; Achabus Rex Iſraëlis loricatus ſubeunte telo inter ſcapulam & cervicem periit. Et quàm multi ſunt, qui ſibi cum Achille ſtygiis carminibus indurati videntur, plerumque tamen leviffimis in rixis in tartarum, unde auxilium ſperabant; inopinatò descendunt.

V. (e) Clypeus Achillis, in quo Vulcani operâ, terra cum oceano, & cælum cum ſtellis exhibebatur, monet, honeſtas litterarum artes Principibus & præſidio & ornamento eſſe: earumque tuendarum curam, ne inter arma quidem deponendam.

Iii 3

VI.

(d) Libido etiam fortes viros ſuperat. (e) Lettera Principibus ſunt ornamento.

VI. (f) Clypeus Achillis fortissimo dandus, ac iniquo Græcorum judicio Ulyssi adjudicatus, tandem post ejus naufragium ad Ajacis tumulum vi fluctuum delatus est; sic volente Neptuno, verus ut possessor jus suum vel post mortem obtineret. Refert historiam Pausanias & Q. Calaber. Quò significatur id, quod à Livio dicitur: Veritatem laborare sæpe, extingui nunquam. Tandem bona causa triumphat. Alciatus emblem. 28.

VII. (g) Telephi vulnus, hostili sanatum hasta, indicat, sæpe salutem ex hoste provenire. Jasonem Thessalum, qui volebat interficere telo, vomicam eius aperuit, eaque ruptâ salutem homini contulit. Id ipsum Plinius narrat lib. 7. c. 20. de Phalereo Atheniensium Duce, qui deploratus ab amicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam invenit ex hoste. Neque rarò plus ad latentem animi morbum sanandum valuit inimici ira aperta, quam amici dissimulatio occulta.

VIII. Ad extremum descendum ex Chirone, inter astra reposito, ubi sagittarius seu Arcitenens, appellatur, quibus honoribus afficiendi sint Præceptores sapientes & industrii. Deinde vigilantiam docentur Principes, è sideris hujus imagine, de qua hoc epigramma:

Ortus cœlesti Centaurus origine Chiron
 Expetiit votis à Jove, posse mori.
 Obtinuit. Sidusque novum post fata refulsit,
 Intentoque arcu tela, manúque vibrat.
 Sic Princeps celsa quamvis munitus in arce,
 Semper in incertas fert vigil arma minas.

(f) Veritas non potest opprimi. (g) Salus ex hoste.

